

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Til
De regionale helseforetakene
Helseforetakene
Landets kommuner
Fylkesmennene
Statens helsetilsyn
Helsedirektoratet
Legeforeningen
Norsk sykepleierforbund
Landsgruppen av helsesykepleiere NSF

Nr.	Vår ref	Dato
I-6/2020	20/4131	22. september 2020

Forholdet mellom helselovgivningen og såkalt jomfruhinnekontroll

Innledning

Den senere tid har det blitt stilt spørsmål om såkalt jomfruhinnekontroll, og hvorvidt helsepersonell skal tilby eller utføre underlivsundersøkelse med det formål å bekrefte eller avkrefte om kvinner har hatt vaginalt samleie. Helse- og omsorgsdepartementet ser derfor behov for å redegjøre for relevant helselovgivning opp mot slik eventuell praksis.

Om begrepet jomfruhinne

Det eksisterer en utbredt misforståelse om at kvinner har en såkalt jomfruhinne¹ som dekker skjeden. Det som kalles jomfruhinne er imidlertid ikke en hel hinne, men en elastisk hudfold (hymenalfolden² eller skjedkransen³). Hos et mindretall av kvinner kan hudfolden få en rift som gir blødning ved første samleie. Hos de fleste gir ikke første samleie noen synlig skade på hudfolden. Det er derfor ikke mulig å bekrefte eller avkrefte hvorvidt noen har hatt samleie ved å gjennomføre en underlivsundersøkelse av hudfolden og omkringliggende vev. Dette gjelder ikke bare for voksne og jenter som har kommet i puberteten. Det gjelder også i stor

---

¹ Store medisinske leksikon: <https://sml.snl.no/jomfruhinnen>

² Store medisinske leksikon: <https://sml.snl.no/hymen>

³ Store medisinske leksikon: <https://sml.snl.no/skjedekrans>

grad små jenter under pubertetsalder. Normalvariasjonen er stor og det er også mulig å skade hudfolden ved uhell, lek, bruk av tampong og en rekke andre måter enn vaginalt samleie.

Relevant helselovgivning

Helsepersonelloven regulerer legers og annet helsepersonells yrkesutøvelse. Av lovens formålsbestemmelse i § 1 fremgår det at loven blant annet skal bidra til tillit til helsepersonell og helse- og omsorgstjenesten.

Av lovens § 4 fremgår videre at helsepersonell skal utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellens kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig. Helsepersonell skal ut fra sine faglige kvalifikasjoner vite at underlivsundersøkelse av den såkalte jomfruhinnen ikke vil kunne bekrefte eller avkrefte om en kvinne har hatt vaginalt samleie. Både det å tilby, og det å utføre, underlivsundersøkelse med et slikt formål, er derfor etter departementets oppfatning i strid med lovens forsvarlighetsplikt. Slik praksis vil dermed innebære et brudd på lovbestemmelsen. Undersøkelser med det formål å skulle bekrefte eller avkrefte om en kvinne fortsatt er jomfru, innebærer medvirkning til eller legitimering av en uakseptabel kontroll av kvinners seksualliv og privatliv som også strider mot bestemmelsens krav om at helsepersonell skal opptre omsorgsfullt.

I den grad helsepersonell også utferdiger attest etter å ha utført slik undersøkelse, vil dette av samme grunner også være i strid med helsepersonelloven § 15 om at helsepersonell som utsteder attester skal være varsom, nøyaktig og objektiv. Attester skal med andre ord være faglig korrekte. Som nevnt er det ikke mulig å bekrefte eller avkrefte hvorvidt noen har hatt vaginalt samleie gjennom å vurdere den såkalte jomfruhinnens utseende ved en underlivsundersøkelse.

Departementet legger til grunn at tilsynsmyndighetene vil foreta en vurdering opp mot blant annet helsepersonelloven dersom de blir kjent med saker om helsepersonell som tilbyr eller utfører denne type undersøkelser.

Med hilsen

Kari Sønnerland (e.f.)
ekspedisjonssjef

Elisabeth Salvesen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer